

มติ ๑.๗ บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กับการจัดการสุขภาพและทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

สมัชชาสุขภาพครั้งที่หนึ่ง

ได้พิจารณารายงานเรื่อง บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการสุขภาพและทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

ตระหนัก ในเจตนารมณ์ของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๑๒ สิทธิชุมชน มาตราที่ ๖๗ หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๓ แนวนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน มาตราที่ ๗๘ (๓) และหมวดที่ ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตราที่ ๒๘๑ ถึง ๒๘๓ มาตรา ๒๙๐ ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และให้มีกฎหมายกำหนดแผนขั้นตอนการกระจายอำนาจไว้อย่างชัดเจน

รับทราบและเข้าใจ ในอำนาจ หน้าที่และภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณสุข ซึ่งรวมการส่งเสริมดูแลสุขภาพการป้องกันควบคุมโรคและปัจจัยคุกคามทางด้านสุขภาพของประชาชนในเขตท้องถิ่น การจัดบริการสาธารณสุข การสร้างหลักประกันสุขภาพให้กับทุกคนในพื้นที่ ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ และพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

ตระหนัก ถึงความสำคัญของบทบาทการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน บุคลากรด้านสุขภาพและการจัดหลักประกันสุขภาพในท้องถิ่น

รับทราบและยึดมั่น ในความสำคัญและความจำเป็นในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ ก่อนการกำหนดและผลักดันนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติหรือก่อนการดำเนินโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างร้ายแรง ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

จึงมีมติดังต่อไปนี้

๑. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับดำเนินการ

๑.๑ จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนอย่างสมานฉันท์ เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจร่วมกัน ในการกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และเป็นแกนหลักในการจัดทำสมัชชาสุขภาพท้องถิ่นและเชิงประเด็นบนพื้นฐานของข้อมูลความจริงในพื้นที่ ในทุกระดับ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง โดยมีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ โดยเฉพาะภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคการเมืองทุกระดับ และพัฒนาองค์กรส่วนท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจและมีศักยภาพในการจัดกระบวนการสมัชชาพื้นที่เพื่อนำเสนอแนะนโยบายสุขภาพระดับพื้นที่ที่สอดคล้องกับท้องถิ่น และมีความเชื่อมโยงไปยังนโยบายระดับชาติได้

๑.๒ นำนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพและการประเมินผลกระทบทางด้านสุขภาพมาจัดทำแผน นโยบาย ยุทธศาสตร์ และโครงการ เพื่อการจัดการด้านสุขภาพและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และมีกระบวนการประเมินตนเองอย่างมีส่วนร่วม พร้อมทั้งมีการเผยแพร่รายงานผลการประเมินต่อชุมชนอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

๑.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและรับเรื่องร้องเรียนและเฝ้าระวังด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างกว้างขวาง ทัวถึงและเพียงพอ รวมทั้งจัดทำข้อมูลสุขภาพชุมชนและประเมินผลกระทบทางสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในชุมชน อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง โดยร่วมมือกับองค์กรเอกชนหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

๑.๔ พัฒนาบุคลากรสาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุขในตำบล และจัดตั้งกองทุนการศึกษาเฉพาะด้านเพื่อดำเนินการพัฒนาบุคลากรทุกภาคฝ่าย เช่น ส่งบุคลากรในท้องถิ่นไปศึกษาต่อในสาขาที่ท้องถิ่นต้องการ จัดบรรจุเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว หรือจัดการพัฒนาทั้งทางด้านวิชาการ จิตวิญญาณบริการ ด้วยคุณธรรม จริยธรรม และมนุษยสัมพันธ์ให้แก่บุคลากรด้านสาธารณสุข ตลอดจนให้โอกาสแก่บุคคลในท้องถิ่นที่สำเร็จการศึกษาในสาขาที่ท้องถิ่นต้องการกลับมาปฏิบัติงานในพื้นที่ชุมชนอย่างมีความมั่นคงในวิชาชีพ เป็นต้น

๑.๕ กำหนดข้อบังคับในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืนโดยประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบข้อบังคับ ควบคู่กับสร้างจิตสำนึกและความตระหนักให้กับคนในชุมชนรักและหวงแหน ในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ชุมชนใช้ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน

๑.๖ ส่งเสริมการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.๗ เชื่อมโยงบูรณาการจัดระบบและแก้ไขปัญหาสุขภาพและจัดการสิ่งแวดล้อมระหว่างท้องถิ่นที่มีพื้นที่ต่อเนื่องถึงกัน หรือมีลักษณะภูมิณีเวศเดียวกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

๒. ให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมหาวิทยาลัยที่ตั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ทุกระดับ

๒.๑ กระทรวงสาธารณสุขส่งเสริมสนับสนุนและติดตามการจัดทำพัฒนาหรือปรับปรุงร่างกฎหมาย ข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ กฎกระทรวง ระเบียบต่าง ๆ ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาสุขภาพชุมชนและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๒ กำหนดนโยบายและงบประมาณในการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบทางด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมจากส่วนกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติร่วมกันที่ชัดเจนเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือกันและบูรณาการการทำงานร่วมกันในการจัดการสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

๒.๓ การถ่ายโอนสถานีอนามัยสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงสาธารณสุขควรมีนโยบาย แผนปฏิบัติการถ่ายโอนที่ชัดเจนและกระบวนการที่เหมาะสมในการถ่ายโอนสถานีอนามัย ทั้งในเรื่องกรอบอัตรา กำลังบุคลากร แผนงาน งบประมาณ สวัสดิการ การเบิกจ่ายงบประมาณ และกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการเตรียมการและดำเนินการอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน ด้วยความสมัครใจและความพร้อม และสอดคล้องกับความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานีอนามัย บนพื้นฐานประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก กระทรวงสาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดตั้งศูนย์ประสานงานการถ่ายโอนสถานีอนามัยเพื่อรองรับการถ่ายโอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๒.๔ จัดให้มีองค์กรหรือหน่วยงานในระดับชุมชน จังหวัด และประเทศ ประเมินผลกระทบทั้งด้านสุขภาพ สังคม และด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนทุกภาคส่วน และให้หน่วยงานใน

ระดับชุมชนเป็นฐานข้อมูลในการประเมิน และเผยแพร่ข้อมูลการประเมินผ่านสื่อสาธารณะทุกครั้งที่มีการประเมิน ตลอดจนสิทธิวิธีรับรู้ข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ

๒.๕ สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดย

๑) สนับสนุนงบประมาณให้ชุมชนสามารถจัดการทรัพยากรได้ เช่น จัดตั้งกองทุนร่วมกับองค์กรปกครองท้องถิ่นสำหรับจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน

๒) พัฒนาศักยภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ภายใต้กฎหมาย ข้อบัญญัติที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนนั้น ๆ รวมทั้งสร้างและยกระดับกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาเครือข่าย และภาคีวิชาการ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ เช่น การห้ามเผาตอซังข้าว การเลี้ยงฝิขุนน้ำ การบวชป่า การสืบชะตาแม่น้ำ การจัดการเหมืองฝายแบบดั้งเดิม เป็นต้น เพื่อให้ชุมชนสามารถจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยชุมชนเองได้

๓) ให้มีมาตรการและกลไกกำกับ ตรวจสอบ พิจารณาต่อใบอนุญาตของภาคอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน

๔) จัดให้มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่นในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓. ขอให้คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติติดตามผลการดำเนินการตามมตินี้ และเสนอผลต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติในครั้งหน้า